

Vermischtes (mei 2022)

Er is geen weg naar de vrede op de weg van de zekerheid. Want vrede moet gewaagd worden. (Dietrich Bonhoeffer) (evlks 16-03-2022)

De oorlog tussen Rusland en de Ukraine is ook moeilijk voor de evangelische kerk: De **Landesbischof Friedrich Kramer (Friedensbeauftragte des Rates der EKD)** steunt(steunde) uitdrukkelijk het **standpunt van de Bondsregering om geen wapens aan de Ukraine te leveren** en in plaats daarvan naar diplomatieke oplossingen met Rusland te zoeken. "Wapens kunnen geen deel uitmaken van de oplossing maar leiden alleen tot een verdere escalatie in het conflict." (epd 11-02-2022)

Begin april constateerde de **Kirchenkonferenz van de EKD** dat men de Ukraine "het **recht op zelfverdediging tegen agressie** niet kan ontzeggen". Maar vrede kan niet met wapengeweld worden bereikt en is "meer dan de afwezigheid van oorlog". Verder werd beklemtoond dat iedereen heel veel zelf bij kan dragen door o.a. vluchtelingen op te nemen en erop te letten dat er in de maatschappij geen kloof ontstaat tussen verschillende groepen vluchtelingen. (ekd 01-04-2022)

Vrede is een kerkelijk kernonderwerp. De Russische agressie-oorlog tegen de Ukraine stelt de kerk voor een dilemma. Naast de veelvoudige pogingen tot een diplomatieke oplossing heeft de Ukraine recht op verdediging. **De evangelische vredesethiek moet opnieuw worden geformuleerd.** »We hadden tot nu toe ook geen perfect antwoord; maar het is altijd een beschrijving vol spanningen.« (**EKD-Prezes Anna-Nicole Heinrich**) (ekd 19-04-2022)
»Hoe wij het ook bekijken, **we komen er niet onderuit om schuldig te worden** in een oorlog.« De vredesethiek is niet in staat om aan te geven dat iets goed of fout is, maar beweegt zich altijd daartussenin. (**EKD-Raadsvoorzitter Annette Kurschus**) (epd 12-04-2022)

Discussie ook binnen de Nordkirche. "Levering van wapens is niet alleen veroorloofd maar het is **verplicht**, want de zelfverdediging van de Ukraine is zowel juridisch als ook ethisch gerechtvaardigd." (Michael Haspel, theoloog Universiteit Erfurt). "**Geweldloosheid en civiele weerstand** hebben een grote betekenis" (Renke Brahms, voormalige EKD-Friedensbeauftragte). "Ik zie met oprechte zorg hoe de oorlogstaal haar weg vindt in ons alledaagse leven. Doel blijft: **vrede mag niet uit zicht raken.**" (Landesbischofin Kristina Kühnbaum-Schmidt)

De **Synode van de Nordkirche heeft een vredesverklaring** uitgebracht. Hierin wordt het recht van de Ukraine op zelfverdediging juridisch en ethisch erkend. De levering van wapens is redelijk. Maar geweldloze en civielrechtelijke weerstand moet met voorrang worden bevorderd. "De vredes-ethische criteria moeten, gezien het keerpunt in de geschiedenis worden verzwaaard." De verklaring eindigt met Lucas 1:79 "...om onze voeten te richten op de weg van de vrede".

40 Jaar na het “Berliner Appell” (‘Frieden schaffen ohne Waffen’ tegen een atomaire oorlog) vond er een interview met Rainer Eppelmann plaats. Eppelmann was predikant in o.a. Oost-Berlijn, en samen met Robert Havemann opsteller van het Appel.

Via deze link komt u direct bij het interview (Die Kirche 25-01-2022)

<https://die-kirche.de/news-detail/nachricht/der-berliner-appell.html>

(die-kirche.de)

De Nordkirche wil al in 2035 klimaatneutraal worden (i.p.v. van in 2050, waartoe eerder was besloten). De komende decade zal een cruciale periode moeten zijn om dramatische veranderingen in het globale klimaat af te zwakken. Daarom zou in 2035 de periode om over te stappen op hernieuwbare energie compleet afgesloten moeten zijn. In het klimaatplan is het gebruik en de behandeling van haar landbezit opgenomen. Kerkhoven, tuinen en gepacht land bergen een groot potentieel voor klimaat, biodiversiteit en het verminderen van emissies. De klimaatwetenschapper Mojib Latif heeft de kerken opgeroepen een culturele revolutie te starten om het klimaat te redden. »We moeten onze normen en waarden een andere richting geven. Consumptie heeft niks met geluk te maken, een tweede auto is geen teken van welstand en maakt ook niet gelukkig.« De grootste problemen op dit moment doen zich voor bij tegenstellingen tussen de gezamenlijke doeleinden binnen de aangesloten gemeentes in de Nordkirche en de onafhankelijkheid van gemeentes en kerkelijke regio’s. (Nordkirche 25-02-2022)

Een **“Vertegenwoordiger voor Verantwoordelijkheid voor de schepping”** is nieuw bij de EKD. Kristina Kühnbaum-Schmidt (Landsbischop in de Nordkirche) is de eerste toekomstige representant en aanspreekpartner bij de EKD voor landbouw-, milieu- en klimaatvragen. Met deze functie wil de Raad van de EKD een signaal afgeven dat alle drie thema’s intenser dan tot nu toe samen overdacht moeten worden en als theologische thema’s zichtbaar moeten worden. (ekd 09-05-2022)

Martin Kruse overleed eind april. Hij was van 1977 tot 1991 Bisschop van West-Berlijn en van 1991 tot 1994 Bisschop van Berlin-Brandenburg. Van 1985 tot 1991 van hij Raadsvoorzitter van de EKD. De huidige EKD-Raadsvoorzitter Annette Kurschus noemde hem een “bruggenbouwer met een wijde oecumenische horizon.

... De evangelische kerk heeft veel aan hem te danken en zal de herinnering aan hem als een schat bewaren” (ekd 29-04-2022)

Wolfgang Huber, opvolger van Martin Kruse in het ambt van Bisschop van Berlin-Brandenburg (1994 -2003) en ook voormalige Raadsvoorzitter van de EKD (2003 -2009), kreeg als eerste theoloog de prijs van de Internationale Martin Luther Stichting toegekend. De stichting steunt personen, groepen, ideeën en initiatieven “die in de zin van de reformatische traditie trouw zijn aan het fundament van christelijke waarden en hun beroepsethos en talenten inzetten voor het algemeen belang”. Huber krijgt de prijs o.a. omdat hij steeds bij de dialoog tussen kerk en bedrijfsleven betrokken was. In zijn toespraak noemde Joachim Gauck hem »een van de meest geprofileerde theologen van Duitsland en een voordener in ethische vragen«. (ekd 12-04-2022)

Wolfgang Thierse (SPD, voormalige voorzitter van het Duitse parlement) en Bodo Ramelow (Die Linke, minister-president van Thüringen) waren door de werkgroep “Christinnen und Christen in der SPD Thüringen” uitgenodigd voor een podiumdiscussie over Jeremia 29, 4-7 (Suchet der Stadt Bestes /zoekt vrede voor de stad). »Maar, hoe kun je in de maatschappij God dienen? Heel simpel, door de maatschappij te dienen. Hoe engageren christenen zich in ons land, in de steden en gemeenten en welke betekenis heeft dit engagement voor de democratie ?« (Ingo Hoffmann van de werkgroep) (ekmd 06-04-2022)

"Von guten Mächten wunderbar geborgen" werd in de afgelopen tijd regelmatig op demonstraties van Querdenkers gespeeld en gezongen. De componist Sigfried Fietz vindt dat verschrikkelijk en probeert samen met zijn zoon de video's, die er daarvan op youtube staan, te laten verwijderen. »Iedereen mag dat lied zingen, thuis of in de eredienst maar niet op een Querdenker-demonstratie”, daar komen mensen die tegen democratie zijn. Het is een typische methode bij de Querdenkers: “dingen,

die populair zijn te instrumenteren.” Het lied werd afgelopen jaar gekozen tot het meest populaire kerklied. (Evang. Ztg. 24-02-2022)

The Passion - “Die Passion” is dit jaar voor het eerst door de RTL ook in Duitsland geënceneerd. In Essen (en natuurlijk op tv) was dit muzikale live-event te beleven. Bekende acteurs en zangers brachten het verhaal onder leiding van Thomas Gottschalk op straat. “Eigenlijk wordt altijd beweerd dat heel Duitsland van het geloof afvalt. De mensen, die van Essen-Rüttenscheid naar Essen-City een reusachtig lichtgevend kruis meesleepten en vertelden waarom zij dat deden, verbluften op hun heel eigen manier: zij allen hadden het geloof ooit teruggevonden, het geloof in naastenliefde en in het wonder van het leven. Geen slechte mededeling in deze tijd.” (epd 01-04-2022 / Berliner Morgenpost 14-04-2022)

Het **steeds verder teruglopende aantal leden** was reden voor een **onderzoek** in opdracht van de EKD. Daaruit blijkt, dat maar weinig mensen naar aanleiding van gebeurtenissen hun lidmaatschap van de kerk opzeggen. Meestal is het een sluipend proces en begint het vaak al met het missen van een religieuze socialisatie. (EKD 18-03-2022)

Ook de statistiek van de EKMD laat duidelijk teruglopende getallen zien. Hoge sterftecijfers en het door veranderingen van (vooral) de belastingheffing op de pensioenen nog sterker toenemend aantal opzeggingen hebben tot een ledenverlies van 3,2% geleid. Daarnaast liep het aantal dopen o.a. door Corona tot ongeveer de helft van het aantal in 2020 terug. »Door toenemende individualisering wordt traditie steeds minder een reden voor het lidmaatschap van een kerk. Een leven zonder God en geloof is voor velen in de context van secularisatie heden ten dage “normaal”. Bovendien zorgen schandalen in de kerk regelmatig ook bij niet kerkelijk betrokkenen voor opzeggingen. ... Er moeten nieuwe vormen van gemeentewerk worden gevonden om mensen een nieuwe toegang tot het christelijk geloof te bieden. ... De vanzelfsprekendheid dat deelname aan het kerkelijk gebeuren ook automatisch tot lidmaatschap leidt verliest constant aan plausibiliteit. Veel mensen zijn in gemeenten actief maar een significant deel van hen is geen lid van de kerk.« (Christian Fuhrmann) (EKMD 09-03-2022)

Fusie of kleine gemeente – een vraag die veel emoties oproept. In dit boek wordt daaraan aandacht besteed. Hoe zou het in de toekomst zijn als structuren, die oorspronkelijk voor een geheel christelijke bevolking waren bedoeld, in stand worden gehouden ? Hoe groot kan / moet een regio zijn om nog “plaatselijke gemeente” genoemd

te worden? Of, hoe klein kan een plaatselijke gemeente zijn om alle administratieve taken nog te kunnen vervullen? En wie zal het moeten doen? (Die Kirche 02-02-2022)

Uta Pohl-Patalong. Kirche gestalten. Wie die Zukunft gelingen kann, Gütersloh 2021, 2. Auflage, 256 Seiten, 20 Euro.

„Von der Wartburg in die Welt“ is het motto van een Pelgrims-estafette van Eisenach naar Lutherstadt Wittenberg in het kader van “500 jaar Bijbelvertaling”. De route is ingedeeld in 15 etappes. De meeste etappes worden lopend gedaan, sommige ook met de fiets. De route leidt langs bestaande pelgrimspaden, vooral de “Lutherweg”. De bijhorende stations zijn de dagelijkse doelen. Dit op 5 mei jl. begonnen event wordt georganiseerd door de vereniging “Kirche und Tourismus”. De aankomst in Wittenberg staat voor 19 mei as. gepland. (Ekmd 05-04-2022)

In Eisenach is op dit moment ook de “langste Bijbel van de wereld” te zien. Op 331 borden kunnen langs een 1,7 km lange pelgrimsweg 3.333 Bijbelse beelden van Willy Wiedemann worden bewonderd. In de loop van zestien jaar heeft Wiedemann het Oude en Nieuwe Testament op zijn eigen manier geschilderd. Zo wilde hij de Bijbel onafhankelijk van taal voor elk mens toegankelijk maken. Alle borden aan elkaar gelegd is de zogenoemde Wiedemann-Bijbel een leporello van meer dan een kilometer lengte. (Pro 05-05-2022)

Juliane van der Mossel (15-05-2022)